

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในบทนี้จะ เป็นรายละเอียดการดำเนินการวิจัยทั้งหมดคือกรอบและแนวความคิดในการวิจัยประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การสร้างเครื่องมือในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการ วิธีดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

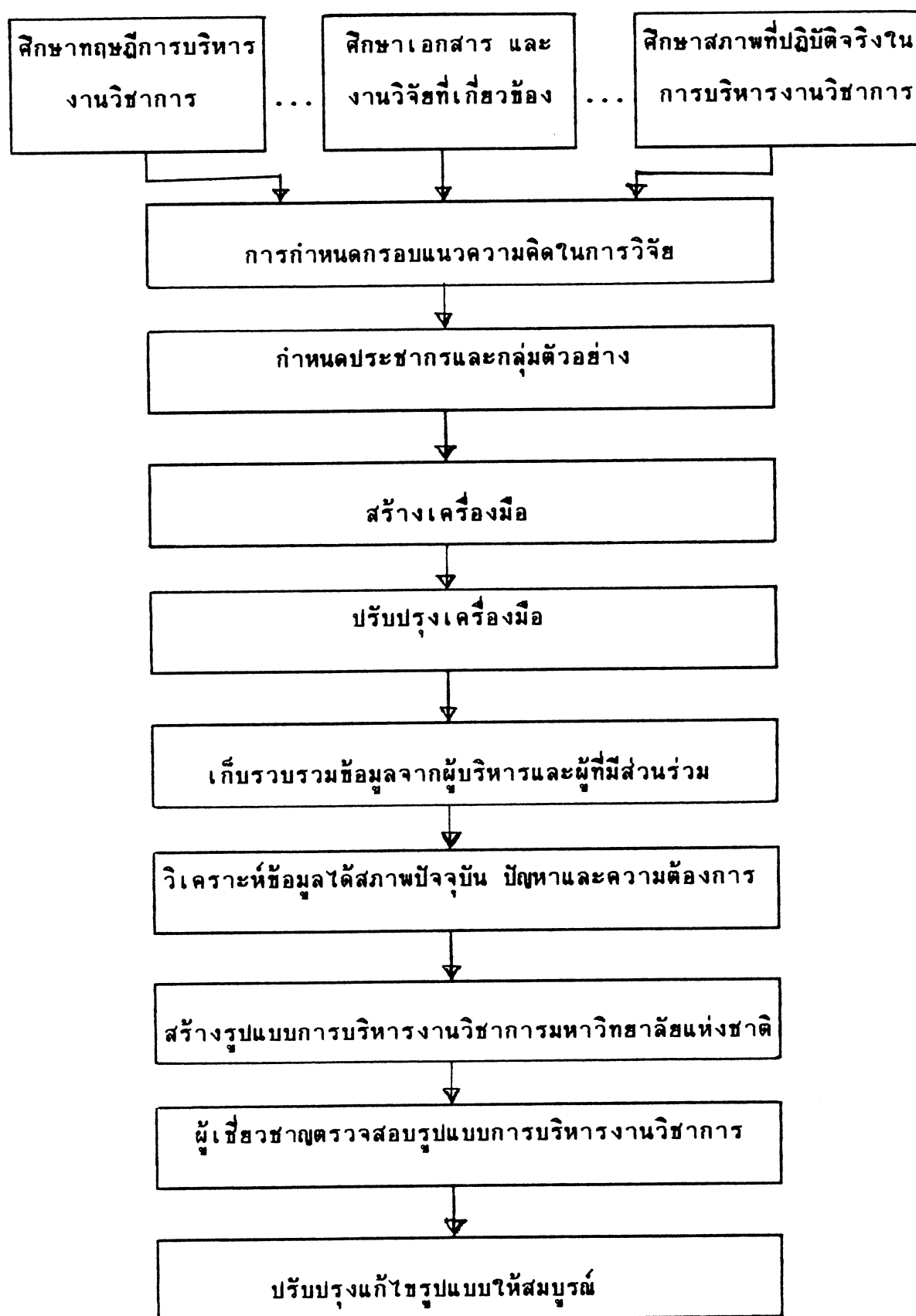
- 1) ศึกษาทฤษฎีการบริหารงานวิชาการ ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และศึกษาสภาพที่ปฏิบัติจริง เพื่อกำหนดกรอบความคิดในการวิจัย
- 2) กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย
- 3) กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย
- 4) สร้างเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
- 5) สร้างเครื่องมือเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไข แล้วปรับปรุงเป็นเครื่องมือ ฉบับสมบูรณ์
- 6) เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ประกอบด้วย ฝ่ายผู้บริหารมหาวิทยาลัย และอาจารย์ผู้สอน จากมหาวิทยาลัยจำนวน 3 แห่ง
- 7) วิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะทำให้ทราบ สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในมหาวิทยาลัยแห่งชาติ
- 8) สร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยแห่งชาติ
- 9) เสนอรูปแบบการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยแห่งชาติที่สร้างขึ้นมาให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจ และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงรูปแบบ
- 10) ปรับปรุงรูปแบบการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยแห่งชาติ เพื่อให้ได้รูปแบบที่สมบูรณ์

วิธีการดำเนินการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

3.1 การศึกษาเพื่อประมวลเป็นกรอบแนวความคิดในการวิจัย

การศึกษาเพื่อประมวลเป็นกรอบแนวความคิดในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

- 1) ศึกษาเชิงหลักการและทฤษฎีจากเอกสารตำราและบทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัย
- 2) ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ
- 3) ศึกษาโครงสร้างการบริหารงานวิชาการ สภาพการปฏิบัติจริง และความต้องการในการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาวและตลอดจนคำชี้แนะจากโครงการมหาวิทยาลัยแห่งชาติ
- 4) นำผลจากข้อ 1 - 3 มาประมวลเป็นกรอบแนวความคิดสำหรับสร้างเครื่องมือในการวิจัย และเป็นพื้นฐานในการศึกษาค้นคว้าต่อไป รายละเอียดดังในแผนภูมิที่ 7

แผนภูมิที่ 7 ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

3.2 การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ
การบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัย แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1) ฝ่ายผู้บริหารมหาวิทยาลัย ประกอบด้วย

- ผู้อำนวยการ หรือ อธิการบดี	จำนวน	3	คน
- รองผู้อำนวยการหรือรองอธิการบดี	จำนวน	9	คน
- หัวหน้าแผนกวิชาและรองหัวหน้าแผนกวิชา	จำนวน	28	คน
	รวม	40	คน

2) ผู้ที่มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัย ประกอบด้วย

- หัวหน้าหน่วยวิชา	จำนวน	25	คน
- อาจารย์ผู้สอน	จำนวน	55	คน
	รวม	80	คน
	รวมทั้งสิ้น	120	คน

3.2.2 กลุ่มตัวอย่าง

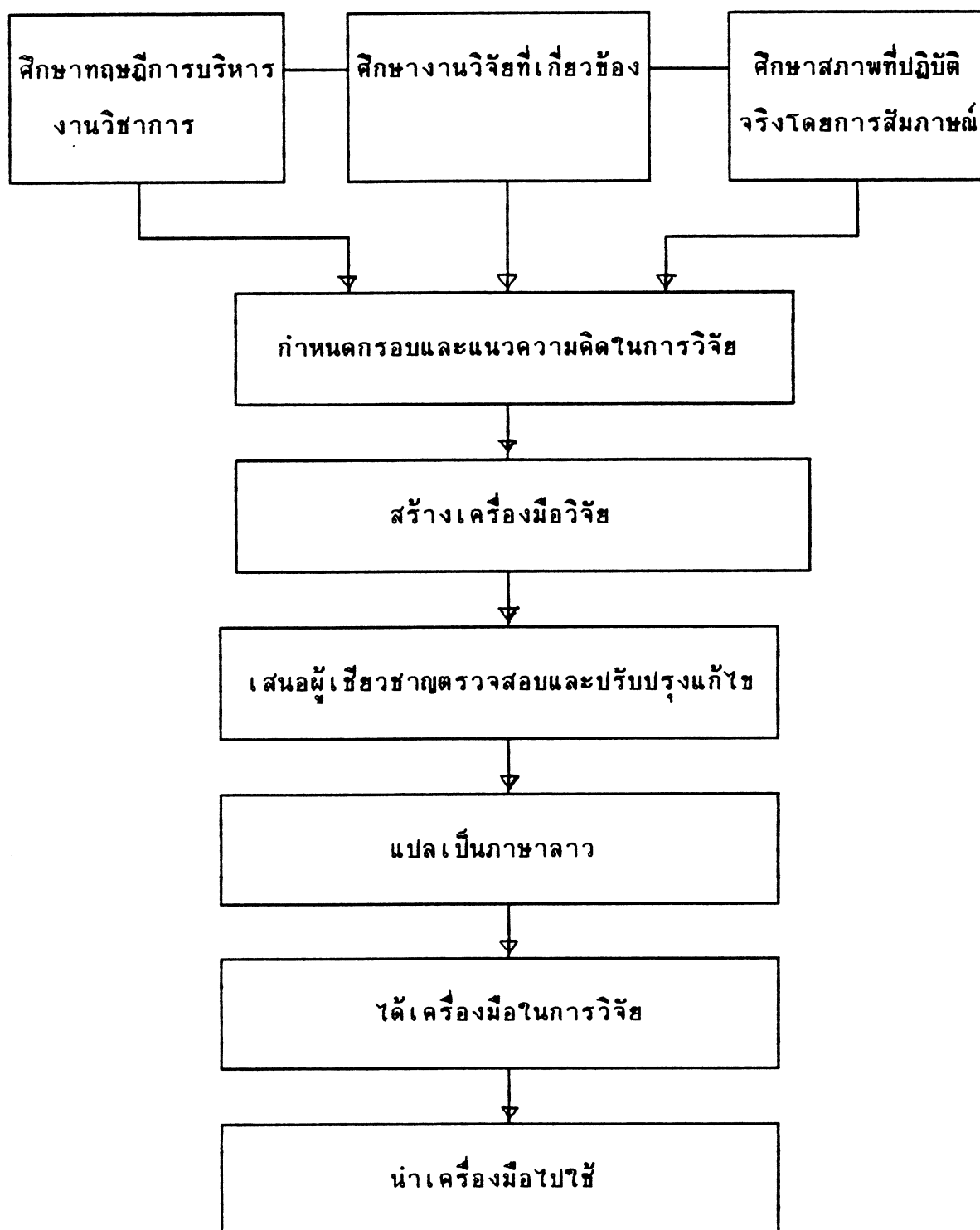
การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาจากประชากรทั้งหมดของทั้ง 3 มหาวิทยาลัย
ซึ่งมีจำนวน 120 คน เพราะจำนวนประชากร มีจำนวนจำกัดอยู่ในวิสัยที่ทำการศึกษา
ได้ทั้งหมด

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัย	ผู้บริหาร	อาจารย์ผู้สอน	รวม
1. สร้างครูเวียงจันทน์	18	32	50
2. สรรพวิชา 2 ชั้นวา	12	28	40
3. วิทยาศาสตร์สาธารณสุข	10	20	30
รวม	40	80	120

3.3 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

3.3.1 การสร้างเครื่องมือวิจัย ดำเนินตามขั้นตอนในแผนภูมิที่ 8

แผนภูมิที่ 8 แสดงขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือวิจัย

3.3.2 โครงสร้างและลักษณะเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม คือ

1 แบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 โครงสร้างการจัดองค์กรการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยแห่งชาติ

2 แบบสอบถาม ประกอบด้วย 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 กระบวนการบริหารงานวิชาการ

ตอนที่ 3 ความต้องการในการบริหารงานวิชาการ

ตอนที่ 4 รูปแบบการจัดองค์กรการบริหารงานวิชาการ

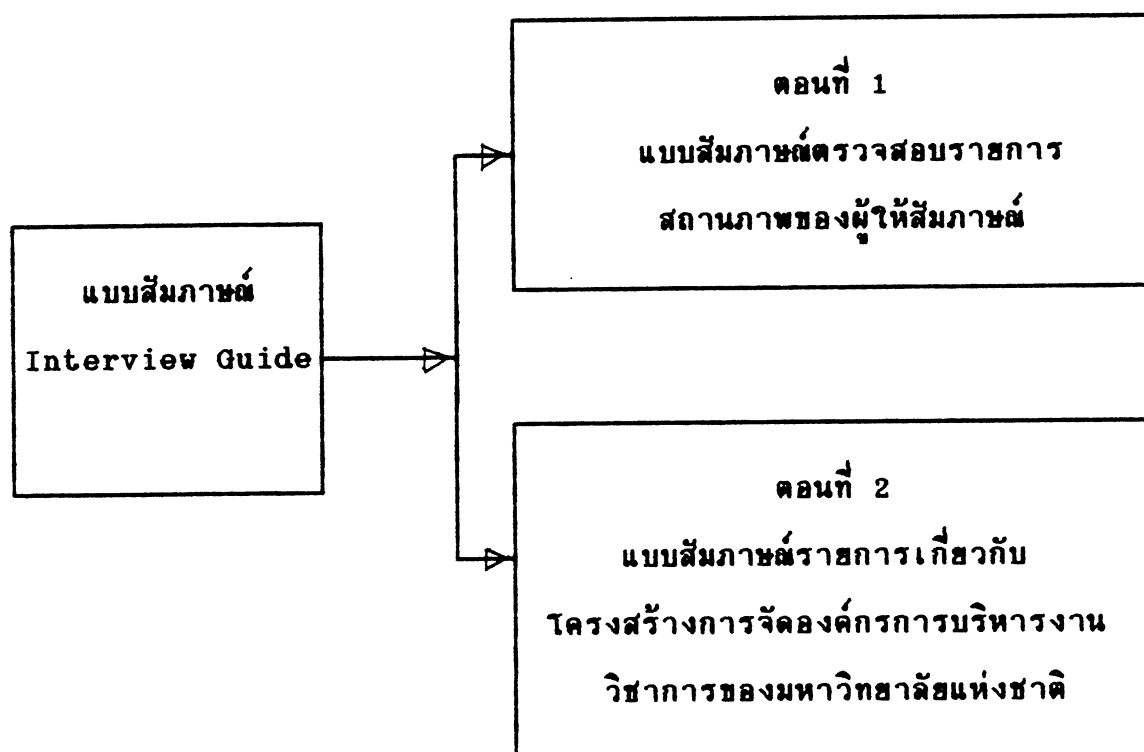
ก. แบบสัมภาษณ์ (Interview) มีทั้งหมด 2 ตอน แต่ละตอนมีลักษณะดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามรายการ (Checklist) สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ มีหัวข้อคำตอบเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้

- 1) เพศ
- 2) อายุ
- 3) อาชีพ
- 4) วุฒิทางการศึกษาและสาขาวิชาที่จบการศึกษา
- 5) ตำแหน่งหรือหน้าที่รับผิดชอบในปัจจุบัน
- 6) ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบัน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์รายการ (checklist) สืบหาความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงสร้างการจัดองค์กรการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยแห่งชาติ โดยแบ่งออกเป็น 10 ข้อคำถาม และในตอนท้ายของแบบสัมภาษณ์จัดทำเป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็นที่เป็นความต้องการอื่น ๆ ในด้านโครงสร้างการจัดองค์กรการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยแห่งชาติ

แบบสัมภาษณ์ทั้ง 2 ตอนสามารถสรุปเป็นแผนภูมิที่ 9

แผนภูมิที่ 9 โครงสร้างแบบสัมภาษณ์

ข. แบบสอบถาม (Questionnaires) มีทั้งหมด 4 ตอน แต่ละตอนมีลักษณะดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามรายการ (Checklist) สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีหัวข้อคำตอบเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้

- 1) เพศ
- 2) อายุ
- 3) อาชีพ
- 4) วุฒิต่างการศึกษาและสาขาวิชาที่จบการศึกษา
- 5) ตำแหน่งหรือหน้าที่รับผิดชอบในปัจจุบัน
- 6) ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบัน

ตอนที่ 2 ประกอบด้วย 2 ส่วน ในข้อคำถามเดียวกัน แต่ละส่วนมีรายละเอียด ดังนี้ ส่วนที่ 1 มุ่งสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความสำคัญของกิจกรรมในกระบวนการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัย ส่วนที่ 2 มุ่งสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติกิจกรรมในกระบวนการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัย ทั้ง 2 ส่วนเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ ดังนี้

- 5 เห็นว่าสำคัญมากที่สุด หรือ ปฏิบัติจริงมากที่สุด
- 4 เห็นว่าสำคัญมาก หรือ ปฏิบัติจริงมาก
- 3 เห็นว่าสำคัญปานกลาง หรือ ปฏิบัติจริงปานกลาง
- 2 เห็นว่าสำคัญน้อย หรือ ปฏิบัติจริงน้อย
- 1 เห็นว่าสำคัญน้อยที่สุด หรือ ปฏิบัติจริงน้อยที่สุด

ในการสร้างแบบสอบถามตอนนี้อยู่ได้สร้างข้อคำถามตามกระบวนการบริหารงานวิชาการ 3 ขั้นตอน จำนวน 20 ข้อ ดังนี้

1) ขั้นตอนการวางแผนบริหารงานวิชาการ	ข้อ 1 - 7
2) ขั้นตอนการดำเนินการบริหารงานวิชาการ	ข้อ 8 - 15
3) ขั้นตอนการติดตามประเมินผลการบริหารงานวิชาการ	ข้อ 16 - 20

ในตอนที่ 2 ของแบบสอบถามตอนที่ 2 จัดทำเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended) เพื่อขอให้ผู้ตอบแบบสอบถามเพิ่มเติมรายการที่เป็นปัญหาในการบริหารงานวิชาการในมหาวิทยาลัยได้อีก

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามตรวจสอบรายการ (Checklist) สำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัย เป็นมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับ ดังนี้

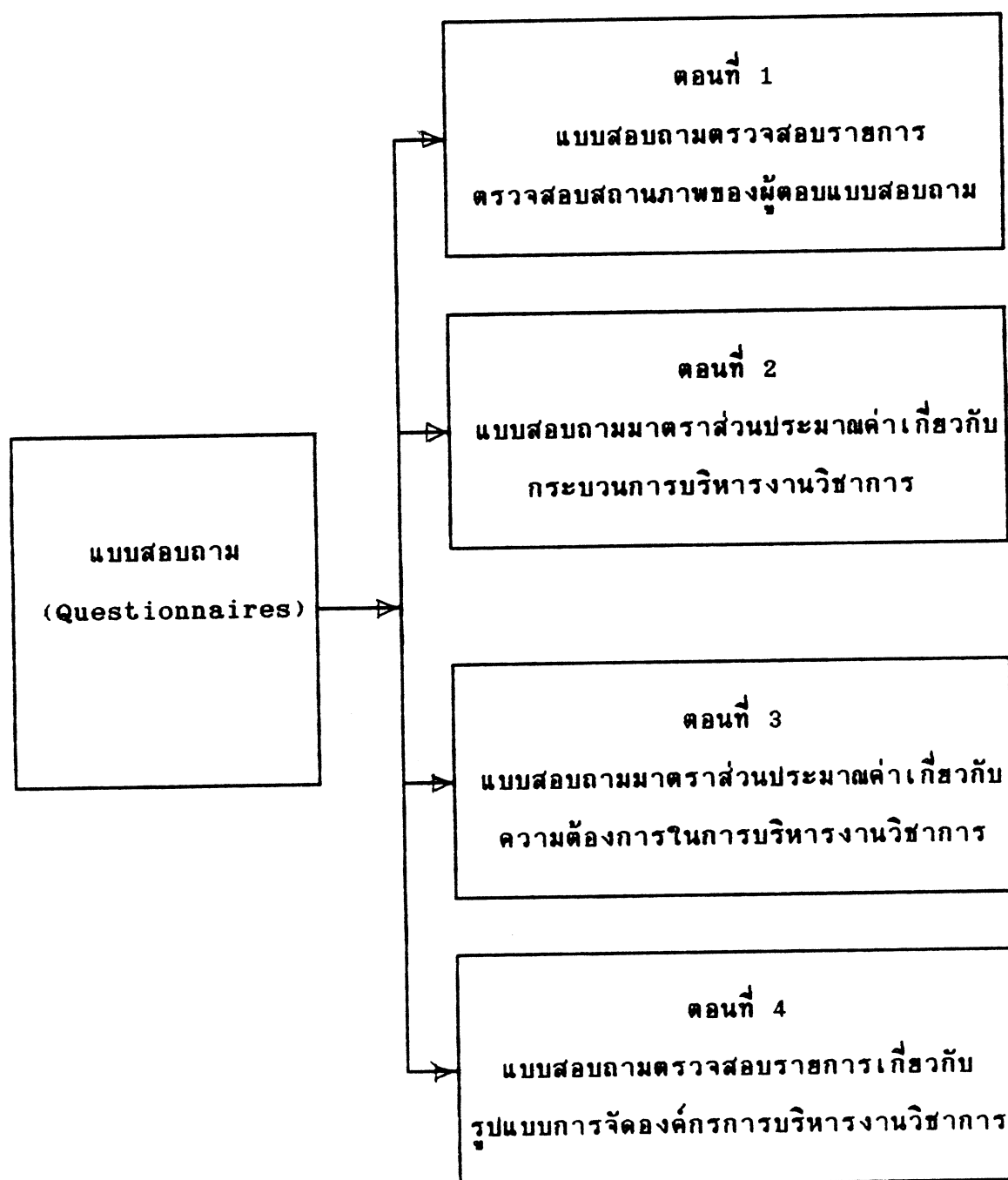
- 5 มีความต้องการปฏิบัติงานมากที่สุด
- 4 มีความต้องการปฏิบัติงานมาก
- 3 มีความต้องการปฏิบัติงานปานกลาง
- 2 มีความต้องการปฏิบัติงานน้อย
- 1 มีความต้องการปฏิบัติงานน้อยที่สุด

ในตอนที่ 3 จัดทำเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended) เพื่อขอให้ผู้ตอบแบบสอบถาม เพิ่มเติมรายการที่เป็นความต้องการอื่น ๆ ในด้านการบริหารงานวิชาการในมหาวิทยาลัยได้อีก

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามตรวจสอบรายการ (Checklist) เพื่อสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับ รูปแบบการจัดองค์กรการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยแห่งชาติ โดยแบ่งออกเป็น 20 ข้อคำถาม

ในตอนที่ 4 จัดทำเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended) เพื่อขอให้ผู้ตอบแบบสอบถาม เพิ่มเติมรายการที่เป็นข้อมูลอื่น ๆ ที่เห็นว่าสำคัญต่อรูปแบบการจัดองค์กรการบริหารงานวิชาการ ของมหาวิทยาลัยแห่งชาติได้อีก

แบบสอบถามทั้ง 4 ตอน สามารถสรุปเป็นแผนภูมิที่ 10

แผนภูมิที่ 10 โครงสร้างแบบสอบถาม

3.3.3 คุณภาพของเครื่องมือ

เมื่อสร้างแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามเสร็จแล้วผู้วิจัยได้ส่งแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้

1) ด้านการใช้ภาษา (Wording) โดยพิจารณาความเหมาะสมและความชัดเจนของการใช้ภาษา

2) ด้านโครงสร้าง และรูปแบบ (Structure and Format) ของเครื่องมือว่ามีความเหมาะสมหรือไม่

3) ด้านอื่น ๆ ที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นควรเสนอแนะ

4) ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยนำเครื่องมือที่ได้รับจากการตรวจสอบของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญที่แก้ไขแล้ว ไปทดลอง (Try Out) เพื่อหาข้อบกพร่องและนำมาปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเป็นครั้งสุดท้ายและนำไปจัดพิมพ์เครื่องมือฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

1) ขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อทำหนังสือถึงหัวหน้าห้องการกระบวนศึกษาธิการ (ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ) เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลในมหาวิทยาลัย 3 แห่งในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2) ขอความร่วมมือจากห้องการกระบวนศึกษาธิการ เพื่อทำหนังสือถึงผู้บริหารมหาวิทยาลัยทั้ง 3 แห่งที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ขออนุญาตเก็บข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

3) การสัมภาษณ์ และส่งแบบสอบถาม พร้อมทั้งเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการด้วยตนเอง

4) แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามส่งไป 120 ฉบับ ได้รับคืน 12 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 93.33 ดังรายละเอียดในตารางที่ 2 ต่อไปนี้

ตารางที่ 2 จำนวนแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับกลับคืน

กลุ่มตัวอย่าง	แบบสอบถามที่จัดส่งไป		แบบสอบถามที่ได้รับคืน	
	จำนวน	จำนวน	ร้อยละ	
1. ผู้บริหารมหาวิทยาลัย				
1.1 มหาวิทยาลัยสรวงเวียงจันทน์	18	16	88.88	
1.2 มหาวิทยาลัยสรรพวิชา 2 ชั้นวา	12	11	91.66	
1.3 มหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข	10	9	90.00	
รวม	40	36	90.00	
2. ผู้ที่มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ				
2.1 มหาวิทยาลัยสรวงเวียงจันทน์	32	30	93.75	
2.2 มหาวิทยาลัยสรรพวิชา 2 ชั้นวา	28	26	92.85	
2.3 มหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข	20	20	100.00	
รวม	80	76	95.50	
รวมทั้งสิ้น	120	112	93.33	

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1) ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ และผู้ตอบแบบสอบถาม

วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ (Percentage)

2) ข้อมูลเกี่ยวกับความสำคัญของกิจกรรมในกระบวนการบริหารงานวิชาการ และความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในกระบวนการบริหารงานวิชาการ วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3) ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการในการบริหารงานวิชาการ วิเคราะห์ โดยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4) ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงสร้างการจัดองค์กร และหน้าที่ในการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยแห่งชาติ วิเคราะห์ โดยการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ (Percentage) ส่วนความคิดเห็นในคำถามปลายเปิด วิเคราะห์ ในรูปความเรียง

5) เกณฑ์การตัดสินผลการวิเคราะห์ มีดังนี้

4.51-5.00 เห็นว่าสำคัญ หรือปฏิบัติจริงหรือมีความต้องการ "มากที่สุด"

3.51-4.50 เห็นว่าสำคัญ หรือปฏิบัติจริงหรือมีความต้องการ "มาก"

2.51-3.50 เห็นว่าสำคัญ หรือปฏิบัติจริงหรือมีความต้องการ "ปานกลาง"

1.51-2.50 เห็นว่าสำคัญ หรือปฏิบัติจริง หรือมีความต้องการ "น้อย"

1.00-1.50 เห็นว่าสำคัญ หรือปฏิบัติจริงหรือมีความต้องการ "น้อยที่สุด"

3.6 การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยแห่งชาติ

3.6.1 การสร้างรูปแบบเบื้องต้น

(1) ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูล สภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการ และข้อเสนอแนะจากการวิจัยตามกรอบของวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ดำเนินการสร้างรูปแบบโดยอาศัยหลักการทฤษฎี หลักการบริหารงานวิชาการ และระเบียบที่เกี่ยวข้องประกอบการพิจารณาสร้างรูปแบบ

(2) รูปแบบการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยแห่งชาติ ด้วยองค์ประกอบดังนี้

- 1) หลักการของรูปแบบ
- 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ
- 3) โครงสร้างของรูปแบบ
- 4) อำนาจหน้าที่
- 5) วิธีดำเนินการ

3.6.2 การพัฒนารูปแบบฉบับสมบูรณ์

ขั้นตอนนี้จะนำผลข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ที่ได้จากการปรับปรุงรูปแบบ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อแก้ไขจุดบกพร่องต่าง ๆ ให้ดีขึ้นจนได้รูปแบบ สมบูรณ์ที่สามารถเป็นแนวทางในการปฏิบัติจริง

3.7 การเสนอผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ ซึ่งได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอในรูปความเรียงประกอบตารางวิเคราะห์ ซึ่งรายละเอียดตามวัตถุประสงค์ข้อที่หนึ่งลำดับหัวข้อ คือ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง สภาพการบริหารงานวิชาการ ความต้องการในการบริหารงานวิชาการ และความ คิดเห็นข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการ ของมหาวิทยาลัย แห่งชาติในบทต่อไป